

MATERIAŁY I SPRAWOZDANIA

BP PAWEŁ SOCHA CM

Formacja stała kapłanów w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej

WSTĘP

W diecezji zielonogórsko-gorzowskiej formacja stała kapłanów, a także alumnów seminarium duchownego, stanowiła pierwszorzędny przedmiot posługi duszpasterzowania, szczególnie w okresie działalności apostolskiej sługi Bożego bpa W. Pluty. Przez blisko 28 lat sam biskup W. Pluta wygłaszał wszystkie konferencje ascetyczne w ramach spotkań z kapłanami, w czasie kursów, sympozjów, konferencji dziekanów, kursu duszpasterskiego a także okazyjnych spotkań w dekanacie np. z okazji tzw. kolędy. Każda konferencja była gruntownie przygotowana, w oparciu o dokumenty Magisterium Kościoła, szczególnie dokumenty Soboru Watykańskiego II i lekturę dzieł takich teologów, jak K. Rahner, L. Szewczyk, J. Ratzinger i wielu innych teologów epoki soborowej i posoborowej.

Od 1986 r. usiłował naśladować bpa W. Plutę bp Józef Michalik. Jednak ze względu na liczne wyjazdy zagraniczne, zaangażowanie w liczne gremia Episkopatu Polski i międzynarodowe nie zawsze można było zrealizować wyznaczony zakres działań w tej dziedzinie. Dlatego pomagali mu w tym dziele biskupi pomocniczy.

Wraz z przybyciem w 1993 r. do diecezji bpa Adama Dyczkowskiego dzieło stałej formacji duchowieństwa stopniowo przybierało formy „zinstytucjonalizowane”. Podjęto wówczas decyzję, aby wprowadzić w życie wskazania soboru Watykańskiego II, ujęte w Adhortacji posynodalnej *Pastores dabo vobis*, wydanej przez Jana Pawła II 25 marca 1992 r. oraz w *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, wydanym przez Kongregację ds. Duchowieństwa 31.01.1994 r. Dokumenty te zalecały biskupom nadanie instytucjonalnego charakteru stałej formacji kapłanów w diecezji przez powołanie do istnienia instytucji diecezjalnych, które będą się tą sprawą zajmować. Stąd dzieło stałej formacji kapłanów w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej otrzymało nieco szerszy wymiar przez zaangażowanie w nie gremium duchownych, którzy mieli pełnić posługę duszpasterską wobec duszpasterzy.

1. Ustanowienie instytucji do spraw stałej formacji

W *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów* czytamy, że formacja stała jest prawem-zadaniem prezbitera, a jej zlecenie jest prawem-zadaniem Kościoła (nr 72, por. KPK, Kan 279). Podobnie jak powołanie i dar kapłaństwa otrzymuje się w Kościele i przez Kościół, tak i Kościołowi przysługuje prawo do stawiania wyświęconemu zadań

do realizacji nieustannej formacji we wszystkich dziedzinach: duchowej, intelektualnej, duszpasterskiej, a przede wszystkim ludzkiej. Odpowiedzialność za formację spoczywa przede wszystkim na papieżu i biskupach.

Co znaczy formacja stała? To znaczy, że nigdy nie może być uważana za zakończoną. Bowiem Chrystus Pan powiedział do nas: *Bądźcie więc wy tedy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski* (Mt 5,48). Nigdy więc chrześcijanin nie zakończy odnawiania duchowego i rozwoju, którego miarą jest sam Bóg. Ten rozwój obejmuje zarówno Kościół, który ją nakazuje, jak i kapłana, który podejmuje formację.

Ze strony kapłana formacja jest ciągła wówczas, kiedy jest codzienna, kiedy nie odbywa się od czasu do czasu¹. Jej ciągłość polega na tym, że dokonuje się ona przez codzienne procesy i wydarzenia, narzędzia i instytucje; kiedy dokonuje się we wspólnocie i pod nieustannym działaniem Słowa Bożego odczytywanego i aktualizowanego w oświecającym działaniu Ducha Świętego.

Ze strony Kościoła jest także ciągła, gdyż jest zaprogramowana i rozwijana przez nowe inicjatywy i środki, które mogą pomagać w przyjęciu słowa Bożego i światła Ducha Świętego. Kongregacja ds. Duchowieństwa w *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów* wyjaśnia: *Formacja stała powinna mieć charakter nie czegoś doraźnego, ale systematycznej prezentacji wybranych treści, podzielonej na etapy i prowadzonej ściśle określonymi metodami². Formacja stała jest wymaganiem, które bierze początek i rozwija się od chwili przyjęcia sakramentu Świeceń, przez który kapłan nie tylko jest "konsekrowany" przez Ojca, „posłany” przez Syna, lecz także „ożywiony” przez Ducha Świętego. Chodzi o wewnętrzną potrzebę samego daru Bożego, który powinien być ciągle „ożywiany”, by prezbiter mógł odpowiedzieć na swoje powołanie. Rzeczywiście, jako człowiek usytuowany historycznie potrzebuje on doskonalić się we wszystkich aspektach swojego życia ludzkiego i duchownego, by móc dojść do takiego upodobnienia się do Chrystusa, które jest jego zasadą jednoczącą* (Dyr., 69).

Do realizacji tych zadań potrzebni są ludzie i instytucje kościelne. Dlatego *Dyrektorium* zaleca: *by sam biskup mianował „grupę formujących” i by jej członkowie zostali wybrani spośród kapłanów szczególnie przygotowanych i szanowanych ze względu na ich kompetencje oraz dojrzałość ludzką, duchową, kulturalną i duszpasterską. Formujący powinni być przede wszystkim ludźmi modlitwy, nauczycielami z silnym zmysłem nadprzyrodzonym, głębokim życiem duchowym, z wzorową postawą, odpowiednim doświadczeniem w posłudze kapłańskiej*. (Dyr., 90c). Kapłani ci winni być bardzo bliskimi współpracownikami tego, który pierwszy jest odpowiedzialny za formację kapłana, czyli swojego biskupa.

Ponadto *Dyrektorium* poleca, żeby została utworzona „grupa programowania” i realizacji z zadaniem pomagania biskupowi w ustaleniu treści do rozwinięcia co roku, na każdym poziomie formacji stałej; w przygotowaniu koniecznych pomocy, ustaleniu kursów, sesji, spotkań, dni skupienia; opracowania odpowiedniego harmonogramu. (Dyr., 90d).

W odpowiedzi na powyższe postulaty ks. bp Adam Dyczkowski podjął decyzję o ustanowieniu wymaganych organów do współpracy z nim, celem realizowania formacji

¹ Por. A. Cencini, *Słowo Boże i formacja ciągła*, „Zeszyty formacji duchowej”, 31 (2006) s. 9.

² Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska Pastores dabo vobis*, nr 78.

stałej kapłanów w formie wymaganej przez Kościół.

Dnia 15 sierpnia 1995 r., a więc w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, bp Adam Dyczkowski wydał *Zarządzenie w sprawie formacji ciągłej kapłanów w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* oraz podpisał dwa dekrety: jeden w sprawie ustanowienia *Diecezjalnej Komisji ds. Stałej Formacji Duchowieństwa w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* od dnia 1 września 1995 r. i drugi w sprawie *Programu formacji ciągłej kapłanów diecezji zielonogórsko-gorzowskiej*.

a. W *Zarządzeniu w sprawie formacji ciągłej kapłanów w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* najpierw zamieszczone jest uzasadnienie konieczności stałej formacji kapłanów na podstawie *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, następnie wyjaśnił ksiądz Biskup, że postawione w dokumentach posoborowych i posynodalnych zadania stałej formacji kapłanów będą realizowane *w formach dotychczas stosowanych, a także w formach w proponowanych przez dokumenty Kościoła i współczesne potrzeby duchowe kapłanów*.

Wśród dotychczasowych form stałej formacji zostały wyliczone i krótko omówione następujące: kurs duszpasterski, konferencje rejonowe, konferencje dekanalne, konferencje księży dziekanów, rekolekcje kapłańskie, egzaminy wikariuszowskie i proboszczowskie, spotkania księży z biskupem okazyjne i zorganizowane w dekanatach i w parafiach oraz różne formy spotkań koleżeńskich.

Wśród nowych form stałej formacji, proponowanych przez dokumenty Kościoła, wyliczone zostały następujące: Światowy Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów, dni skupienia młodych kapłanów, które mają się odbywać według następującego harmonogramu: neoprezbiterzy - raz w miesiącu z wyjątkiem miesięcy letnich, kapłani od drugiego do piątego roku święceń - 3 razy w roku, kapłani od szóstego do dziewiątego roku święceń - 3 razy w roku, kapłani od dziesiątego do czternastego roku święceń - raz w roku. Podkreślono też znaczenie wspólnej modlitwy kapłańskiej w Wielki Czwartek, kiedy to prezbiterzy uczestniczą we Mszy św. Krzyżma i w odnowieniu przyrzeczeń kapłańskich. Szczególnie zaproszeni są na tę uroczystość kapłani obchodzący Jubileusz 50-lecia i 25-lecia święceń kapłańskich, członkowie kapituł, księża dziekani, księża neoprezbiterzy i wszyscy kapłani, którym obowiązki duszpasterskie pozwalają na przybycie do Katedry.

Jako bardzo ważne i dostosowane do potrzeb duchowych kapłanów, wylicza ks. Biskup: spotkania grup i stowarzyszeń kapłańskich, organizowane przez moderatorów grup oraz kurs duszpasterski dla księży wikariuszy, organizowany zależnie od potrzeb, raz w roku w kilku ośrodkach Diecezji i wreszcie kurs duszpasterski dla księży proboszczów, który ma się odbywać przynajmniej raz w roku.

b. *Dekret w sprawie ustanowienia Diecezjalnej Komisji ds. Stałej Formacji Duchowieństwa w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* przypomina najpierw zagrożenia, przed jakimi stają dzisiaj kapłani i postulaty Kościoła, by biskupi starali się zapobiegać laicyzacji duchownych przez organizowanie stałej formacji. Czytamy w dekreście: *Nieustanna troska Kościoła o formację kapłanów nabiera obecnie szczególnego znaczenia. Klimat duchowy życia „jakby Boga nie było”, przejawiający się w podstawie niewierzących, indyferentnych, a także u wielu wierzących świeckich, wpływa ujemnie na życie duchowe prezbiterów. Dlatego w czasie Soboru Watykańskiego II, a szczególnie*

w okresie posoborowym Kościół święty wydał wiele dokumentów na temat stałej formacji kapłanów. Przypominał też Biskupom, że na nich spoczywa obowiązek kierowania tego typu formacją.

Po uzasadnieniu przyczyn stałej formacji, ks. Biskup odwołuje się do następujących dokumentów Kościoła: *Kodeksu Prawa Kanonicznego* (kan. 279 & 1-3), w którym przypomina się, że każdy kapłan zobowiązany jest do kontynuowania formacji po otrzymaniu święceń kapłańskich; II rozdziału *Dekretu o posłudze i życiu kapłanów* (n.12-17), który poświęcony omówieniu „powołania prezbiterów do doskonałości”; VI rozdziału Posynodalnej Adhortacji Apostolskiej *Pastores dabo vobis*, który nosi tytuł: Stała formacja kapłanów; do III rozdziału *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, poświęconego formacji stałej.

Dalej pisze ks. Biskup w dekrecie: *Idąc po myśli zaleceń Kościoła świętego, z dniem 1 września 1995 r. ustanawiam Diecezjalną Komisję ds. Stałej Formacji Kapłanów.*

Następnie wyliczył członków nowej Komisji, do której zaliczył biskupa pomocniczego, diecezjalnego ojca duchownego, rektora seminarium duchownego, diecezjalnego dyrektora Unii Apostolskiej Kleru, reprezentanta księży proboszczów, reprezentanta duchowieństwa zakonnego, referenta powołaniowego i przedstawiciela księży wikariuszów.

W ostatniej części dekretu zamieszczone zostały zadania Komisji. Należą do nich: przedkładanie biskupowi diecezjalnemu: programu ogólnego formacji stałej duchowieństwa przynajmniej na najbliższe trzy lata, programu szczegółowego formacji stałej duchowieństwa na bieżący rok duszpasterski i programu Światowego Dnia Modlitw o Uświęcenie Kapłanów, a także przygotowanie opracowań na temat: roli dekanalnych ojców duchownych w stałej formacji kapłanów, roli dziekanów i wicedziekanów w stwarzaniu klimatu braterstwa sakramentalnego kapłanów, zadań Rady Kapłańskiej w dziedzinie stałej formacji kapłanów, funkcji stowarzyszeń kapłańskich i grup kapłańskich nieformalnych w stałej formacji.

c. Najobszerniejszy jest dekret w sprawie *Programu formacji ciągłej kapłanów diecezji zielonogórsko-gorzowskiej.*

W programie formacji omówiono najpierw tzw. cykle formacyjne, czyli grupy kapłanów, które winny być objęte właściwym dla nich sposobem formacji. Wyróżnione zostały następujące grupy kapłanów: neoprezbiterzy, wikariusze od drogiego do piątego roku święceń, wikariusze od szóstego do dziewiątego roku święceń, wikariusze od dziesiątego do czternastego roku święceń. Tych wszystkich kapłanów zalicza się do tzw. młodych kapłanów. Odrębną grupę stanowią księża proboszczowie. Nie pominięto także księży chorych i emerytów. Dla tych kapłanów także były przewidziane spotkania formacyjne.

Opracowano szczegółowe programy spotkań dla kapłanów młodych, czyli dla księży wikariuszy. Na pięć lat opracowane zostały tematy, ilość spotkań w ciągu roku i programy spotkań.

Dla przykładu warto podać układ zajęć księży neoprezbiterów. Mieli się spotykać raz w miesiącu, w piątek wieczorem i sobotę przed południem, przeważnie w seminarium duchownym. W programie przewidywano następujące zajęcia: w piątek wieczorem – wprowadzenie w tematykę, modlitwa liturgii godzin i konferencja ascetyczna, wreszcie adoracja Najświętszego Sakramentu i okazja do spowiedzi świętej. Natomiast w sobotę przed południem program przewidywał: Liturgię godzin (Laudesy) i medytację,

po śniadaniu odmówienie modlitwy w ciągu dnia, wypowiedzi trzech ks. neoprezbiterów na temat wiodący kursu (z aspektem duszpasterskim), dzielenie się doświadczeniami, wykład, który stanowił główny cel spotkania i dyskusję. Mszą św. z homilią lub adoracją i modlitwą różańcową oraz posiłkiem kończyło się spotkanie.

Nieco inaczej wyglądał program dla wikariuszy od drugiego roku święceń. Spotykali się oni trzy lub cztery razy w roku na cały dzień. Na program przedpołudniowy składały się: zawiązanie wspólnoty, czyli powitanie uczestników w kaplicy, liturgia godzin i konferencja ascetyczna, adoracja Najświętszego Sakramentu i okazja do spowiedzi św., wykład naukowy z teologii lub z dziedziny metod duszpasterskich czy katechetycznych wraz z dyskusją. Po obiedzie przewidziane były zajęcia: krótkie wypowiedzi trzech lub czterech prelegentów na temat wykładu, i dyskusja i Msza św. z homilią.

2. Realizacja formacji stałej w ramach dotychczasowych struktur

Warto dla przykładu ukazać bogactwo działań formacyjnych na przykładzie kilku tradycyjnych działań formacji kapłanów. Najpierw omówione zostanie coroczne spotkanie zwane kursem duszpasterskim.

2.1. Kurs duszpasterski

W trakcie omawiania spotkań formacyjnych (zwanymi kursem duszpasterskim), a odbywającymi się co roku w dwóch turnusach pod koniec sierpnia, warto ukazać bogactwo tematyki prezentowanej przez wielu znanych specjalistów z różnych dziedzin duszpasterstwa, którzy zapraszani są z wykładami i ćwiczeniami. W niniejszym opracowaniu omówione będą kursy od 1993 do 2006 roku, czyli za okres kierowania diecezją przez bpa Adama Dyczkowskiego.

Rok 1993: W dniach 27 i 30 sierpnia 1993 r. odbywał się w dwóch turnusach Kurs Duszpasterski dla wszystkich kapłanów pracujących w diecezji.

O godz. 9.30 kapłani modlili się przed Najświętszym Sakramentem w kościele seminaryjnym, pod przewodnictwem Bpa E. Dajczaka - Rektora Gorzowskiego Seminarium. Po półgodzinnej adoracji Najświętszego Sakramentu konferencję ascetyczną do kapłanów na temat „Rodzina szkołą modlitwy według bpa W. Pluty i w oparciu o Adhortację apostolską «Familiaris consortio»” wygłosił bp P. Socha.

W auli bp P. Socha powitał nowego biskupa diecezjalnego A. Dyczkowskiego, podkreślając gorliwość i zaangażowanie duszpasterskie kapłanów diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej oraz ich serdeczną, synowską więź ze swoim Biskupem. Biskup Adam podziękował za dobre słowo o kapłanach i zaprosił wszystkich do współpracy w dziele ewangelizacji.

Wykład na temat „Kierownictwo duchowe małżonków” wygłosił bp St. Stefanek ze Szczecina. W czterech punktach ukazał: dlaczego kierownictwo; natura kierownictwa; treść kierownictwa i posługa kierownictwa duchowego. Po wykładzie rozwinęła się dyskusja na szczegółowe tematy dotyczące samej posługi kapłana jako kierownika duchowego małżonków.

Drugi wykład na temat: „Jak wychowywać młodzież w atmosferze nacisku /czy

presji/ seksualnego” wygłosiła P. Maria Kwiek z Poznania, współautorka zatwierdzonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej „Propozycji działań wychowawczych dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych”. P. Maria omówiła najpierw sytuację egzystencjalną młodzieży. Następnie szeroko nakreśliła - również od strony praktycznej - jak dobrać tematykę w podstawowych działach wychowania, a mianowicie: wobec własnego ja, więzi międzyludzkich, płci i ciała ludzkiego, więzi: chłopak - dziewczyna, małżeństwa i wreszcie rodziny. Ukazała też metody prowadzenia katechez z młodzieżą na trudne tematy.

Bp A. Dyczkowski zarysował główne kierunki działań duszpasterskich w dziedzinie duszpasterstwa rodzin w oparciu o programy wypracowane w tej dziedzinie przez bpa W. Plutę. Było to wprowadzenie do programu duszpasterskiego na rok 1993/94, który ma być poświęcony małżeństwu i rodzinie.

Ostatnią część spotkania stanowiły komunikaty, w których bp A. Dyczkowski skoncentrował uwagę na problemach personalnych i działaniach administracyjnych diecezji. Bp P. Socha omówił problemy dotyczące katechezy i innych form duszpasterstwa, zwłaszcza specjalistycznego, bp rektor E. Dajczak poruszył sprawę współpracy w dziele formacji alumnów ze strony wszystkich kapłanów, dziękując za owocne dzieło powołań, które wydało w tym roku 35 kandydatów do kapłaństwa. Komunikaty dotyczące duszpasterstwa rodzin przedłożył ks. prał. Jan Pawlak, a sprawy duszpasterstwa młodzieży w grupach oazowych i stowarzyszeniach młodzieżowych omówił ks. wiz. R. Litwińczuk.

Wspólną modlitwą w intencji diecezji i w intencji Ojczyzny zakończono obrady.

Rok 1994: Kurs duszpasterski w 1994 r. odbywał się w dniach 29 i 30 sierpnia w Paradyżu. Nabożeństwo Eucharystyczne odprawił ks. bp rektor E. Dajczak, konferencję ascetyczną na temat: Myśli przewodnie „Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów” wygłosił bp P. Socha.

Temat: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży - Organizacja na płaszczyźnie diecezjalnym i parafialnym - omówił w obszernym wykładzie Ks. Jerzy Józef Żytowiecki z Wrocławia. Natomiast temat: Stowarzyszenie Rodzin Katolickich w diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej - dokonania i plany na przyszłość omówił p. Kazimierz Marcinkiewicz. Po obiedzie księży wysłuchali wykładu na temat: Działania duszpasterskie w zakresie trzeźwości w obecnym stanie, który wygłosił p. Krzysztof Andrzej Wojcieszek. Program duszpasterski na rok duszpasterski 1994/95 przedstawił bp Adam Dyczkowski. Komunikatami pracowników Kurii Biskupiej i Seminarium zakończono kurs.

Rok 1995: Kurs duszpasterski w 1995 r. odbywał się w dniach 28 i 29 sierpnia w Paradyżu. Myślą przewodnią kursu był temat roku duszpasterskiego: Kościół jako miejsce nawrócenia i pojednania i sakrament chorych. Na program kursu złożyły się: Nabożeństwo eucharystyczne prowadzone przez o. duchownego Seminarium, konferencja ascetyczna: Prawość sumienia kapłana, wygłoszona przez ks. bpa E. Dajczaka; wykład na temat: Sumienie i jego formacja przez sakrament pokuty, wygłoszony przez ks. rektora seminarium w Szczecinie, dra Zygmunta Wichrowskiego; praca w trzech grupach nad treścią wykładu i sprawozdania z pracy w grupach.

Po obiedzie p. Wł. Drozd mówił o Akcji Katolickiej, p. T. Horbacz o Stowarzyszeniu Rodzin Katolickich, Prezes KSM o Katolickim Stowarzyszeniu Młodzieży i ks. R. Litwińczuk.

czuk o Ruchu Światło Życie i Liturgicznej Służbie Ołtarza. Bp A. Dyczkowski omawiał ważniejsze tematy z Konferencji Biskupów Diecezjalnych i sytuację polityczną w Polsce w przeddzień wyborów.

W ostatniej części spotkania program na rok duszpasterski 1994/95 omówił bp P. Socha, a referenci kurialni omawiali następujące tematy: formacja stała duchowieństwa /program ramowy, formacja dzieci i młodzieży przez katechezę, II Synod Krajowy w diecezji a katecheza dorosłych, duszpasterstwo rodzin oraz rola kobiety w rodzinie i społeczeństwie w świetle wypowiedzi Ojca Świętego i Konferencji w Pekinie, duszpasterstwo trzeźwości; ks. bp E. Dajczak omówił powołania i problemy Seminarium Diecezjalnego.

Rok 1996: Kurs duszpasterski w 1996 r. odbywał się w dniach 27 i 28 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego 1996/97: Jezus Chrystus wczoraj i dziś, ten sam i na wieki. Nabożeństwo eucharystyczne odprawił o. duchowny Seminarium, a konferencję ascetyczną wygłosił bp E. Dajczak. Wykład na temat: Jezus Chrystus wczoraj i dziś, ten sam na wieki przeprowadził ks. dr Eligiusz Piotrowski, następnie na temat: Ruchu Eucharystycznego Młodych mówiła s. mgr Jadwiga Batogowska.

Po obiedzie na temat: Formacja ciągła kapłanów w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej według nowego programu wypowiadał się bp P. Socha, a na temat: Program przygotowania do sakramentu bierzmowania rozprawiał bp E. Dajczak.

Po przerwie obiadowej bp A. Dyczkowski podał komunikaty z Konferencji Biskupów Diecezjalnych a następnie omawiał: przyjazd Ojca Świętego do Ojczyzny w 1997 r. i sytuację duszpasterską i polityczną Kościoła w Polsce. Program ruchów i stowarzyszeń na rok 1996/97 prezentowali prezesi, moderatorzy i asystenci stowarzyszeń i ruchów.

Omówieniem programu na rok duszpasterski 1996/97 przez bpa P. Sochę i podaniem informacji duszpasterskich przez referentów kurialnych zakończono obrady.

Rok 1997: Kurs duszpasterski w 1997 r. odbywał się w dniach 28 i 29 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego 1997/98: Ponowne odkrycie Ducha Świętego.

Nabożeństwo eucharystyczne odprawił o. duchowny Seminarium, a konferencję ascetyczną na temat: „Trwać z Chrystusem na modlitwie” (Dyr. 38) wygłosił bp P. Socha. Ks. dyr. J. Romaniuk podał informacje administracyjno-gospodarcze. Następnie bp E. Dajczak omówił przygotowanie do bierzmowania: praktyczne wskazania. Potem nastąpiły wypowiedzi księży i wiernych świeckich dotyczące praktyki przygotowania do bierzmowania w okresie pierwszego półrocza 1997 r.

Bp A. Dyczkowski podał komunikaty z Konferencji Plenarnej Episkopatu i przedstawił sytuację duszpasterską Kościoła oraz zreferował kwestię odpowiedzialności politycznej wierzących w Polsce.

Po obiedzie p. mgr K. Marcinkiewicz omówił temat: Ludzka płciowość: prawda i znaczenie. Wskazania dla wychowania w rodzinie. Dokument Papieskiej Rady ds. Rodziny.

Następnie p. prof. dr hab. M. Miłek omówił temat: Współczesne ustawodawstwo szkolne, a p. mec. W. Piotrowski Ustawy okołokonkordatowe na temat religii w szkole i pozostali prelegenci świeccy: PP W. Drozd, Dr A. Chrzanowski, mgr Cz. Domalewski zaprezentowali swoje programy bardzo krótko (po 10 minut).

Po przerwie bp P. Socha omówił program na rok duszpasterski 1997/98; ks. dyr. Z. Zimnawoda przekazał informacje na temat: Caritas Diecezji dla Powodziań - dokonania i plany wreszcie ks. dr R. Tomczak poinformował o jubileuszu 50-lecia Seminarium.

Informacje referentów kurialnych zakończyły obrady.

Rok 1998: Kurs duszpasterski w 1998 r. odbywał się w dniach 27 i 28 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego 1998/99: „Ojciec nasz, któryś jest w niebie.”

Po nabożeństwie eucharystycznym bp Paweł Socha wygłosił konferencję ascetyczną na temat: Kapłan jako formator liderów grup i stowarzyszeń. W auli bp Piotr Jarecki omówił temat: Akcja Katolicka - czym jest i jej relacje do stowarzyszeń i ruchów katolickich. Praktyka zakładania Akcji Katolickiej w parafiach na przykładzie wzorcowych diecezji w Polsce. Po wykładzie był czas na liczne wypowiedzi i pytania księży i świeckich na temat praktyki przygotowania i zakładania w parafii Akcji Katolickiej.

Po obiedzie bp A. Dyczkowski omówił sytuację duszpasterską Kościoła w Polsce, bp E. Dajczak omawiał nowe elementy w praktyce przygotowania do bierzmowania, bp P. Socha omówił podstawowe założenia programu duszpasterskiego na rok 1998/99, Ks. dyr. Z. Zimnawoda omówił Caritas – miłość Boga Ojca objawiona i zrealizowana w miłości czynnej człowieka – jako program trzeciego roku bezpośredniego przygotowania do Wielkiego Jubileuszu. W końcowej części referencji kurialni i ks. rektor R. Tomczak omawiali zagadnienia bieżące poszczególnych wydziałów Kurii Biskupiej i Seminarium Duchownego.

Rok 1999: Kurs duszpasterski w 1999 r. odbywał się w dniach 27 i 30 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego 1999/00: Eucharystia źródłem Boskiego życia.

Po nabożeństwie eucharystycznym bp Edward Dajczak wygłosił konferencję ascetyczną na temat: Z Chrystusem ukazywać i szerzyć miłosierdzie Ojca.

Po przejściu do auli bp P. Socha omówił główne założenia programu duszpasterskiego na rok duszpasterski 1999/2000, ks. lic. R. Litwińczuk wygłosił wykład na temat: Znaki obchodów jubileuszowych: pielgrzymka, Drzwi Święte i odpust, a p A. Tomys – Ubezpieczenie w „Arca-Ivesco” – propozycje.

Po obiedzie bp A. Dyczkowski omawiał sytuację duszpasterską Kościoła i diecezji, bp E. Dajczak zagadnienie katechizacji sakramentalnej przy parafii; wnioski po praktyce udzielania bierzmowania, a ks. lic. R. Kolano omówił zagadnienie katechizacji w nowym systemie szkolnym.

Referenci kurialni przedstawili bieżące problemy poszczególnych działów duszpasterskich i administracyjnych.

Rok 2000: Kurs duszpasterski w 2000 r. odbywał się w dniach 29 i 30 sierpnia w Paradyżu. Po nabożeństwie eucharystycznym konferencję ascetyczną wygłosił bp E. Dajczak na temat: Szkoła duchowości bpa W. Pluty. Propozycje wobec duchownych i świeckich w posługiwaniu duszpasterskim.

W auli ks. dr A. Brenk mówił na temat: Duszpasterstwo rodzin w nauczaniu bpa W. Pluty, a ks. dyrektor Jan Pawłak na temat: Propozycje duszpasterstwa rodzin w dobie obecnej. Ks. Mirosław Paciuszkiewicz SJ referował na temat: Duszpasterstwo osób ży-

jących w związkach niesakramentalnych, a ks. dr G. Chojnacki omawiał temat: Problem antykoncepcji – wyzwanie wobec zasad moralnych dotyczących życia małżeńskiego. Bp A. Dyczkowski przedstawił główne założenia programu duszpasterskiego na rok 2000/2002.

W ramach zagadnień bieżących omawiano: katechezę szkolną i parafialną oraz uroczystości jubileuszowe w Międzyrzeczu 13.XI 2000 r. (bp E. Dajczak), budowa pomnika bpa W. Pluty w Gorzowie Wlkp. i duszpasterstwo rodzin (ks. J. Pawlak), duszpasterstwo nauczycieli i służby zdrowia (ks. E. Jankiewicz), duszpasterstwo młodzieży (ks. R. Litwińczuk), duszpasterstwo trzeźwości (ks. H. Grządko).

Rok 2001: Kurs duszpasterski w 2001 r. odbywał się w dniach 27 i 28 sierpnia w Paradyżu.

Bp Edward Dajczak wygłosił konferencję ascetyczną na temat: Z Chrystusem na drogach królestwa Bożego (II Synod Plenarny, s. 234, n. 9).

W części naukowej dr Krzysztof Kosela wygłosił wykład na temat: Młodzież polska roku 2001 w świetle badań socjologicznych, a doc. dr hab. P. Oleś na temat: Formacja młodzieży w grupach i stowarzyszeniach.

Po obiedzie księża Pallotyni: Krzysztof Biernat i Piotr Ramusiewicz omawiali obsługę duszpasterską peregrynacji relikwii Pierwszych Polskich Męczenników po parafiach diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, a następnie p. Fabian Mumzadi (Kinshasa) mówił na temat: Jaka katecheza dorosłych na XXI wiek? Ogłoszeniami referentów kurialnych zakończono kurs.

Rok 2002: Kurs duszpasterski w 2002 r. odbywał się w dniach 27 i 28 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego 2002/2003: Kochać Chrystusa: wiara celebrowana w liturgii i modlitwie.

Po nabożeństwie eucharystycznym konferencję ascetyczną wygłosił bp E. Dajczak na temat: Kapłan w szkole modlitwy i nauczycielem modlitwy.

W części naukowej ks. prał. Józef Niżnik wygłosił wykład na temat: Akcja Katolicka – Czym jest w Kościele? Organizacja – formacja – akcja, a ks. prob. mgr Jerzy Żytowiecki mówił na temat: Formacja młodzieży przez Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży.

Po obiedzie program duszpasterski na diecezjalny rok jubileuszowy 2002/3: wiara celebrowana w liturgii omawiał bp P. Socha. Potem odbywała się praca w trzech grupach na temat programu duszpasterskiego: celebracja Eucharystii i sakramentu pokuty w duszpasterstwie, następnie wysłuchano sprawozdań przedstawicieli poszczególnych grup. Informacjami referentów kurialnych zakończono kurs.

Rok 2003: Kurs duszpasterski w 2003 r. odbywał się w dniach 27 i 28 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego 2003/2004: Naśladować Chrystusa – *wiara przeżywana – moralność*.

Po nabożeństwie eucharystycznym konferencję ascetyczną na temat: Kapłan modlący się liturgią godzin wygłosił bp Stefan Cichy. W ramach wykładów bp Stefan Cichy miał dwa wystąpienia: Liturgia Mszy św. w posłudze duszpasterskiej oraz: Udział dzieci i młodzieży we Mszy św.: dlaczego chodzą na katechezę, a duży procent młodych opuszcza Mszę św. w niedziele i święta?

Po obiedzie bp P. Socha omówił temat programu duszpasterskiego na rok 2002/3: Świadczenie obecności Chrystusa w świecie dzisiaj. Następnie podjęto pracę w grupach: I grupa: Wiara przeżywana przez młodych, II grupa: Wiara przeżywana w rodzinie polskiej, III grupa: Wiara przeżywana przez duchownych

Po przerwie odbyło się podsumowanie pracy w grupach i wystąpienie bpa A. Dyczkowskiego na temat priorytetów duszpasterskich na rok duszpasterski. 2003/04, Bpa E., Dajczaka mówił na temat przygotowania do sakramentu bierzmowania – uwagi po kilkuletnich doświadczeniach, Dr P. M. Kuczyński zabrał głos na temat: Założenia programowe KSM w diecezji na rok duszpasterski 2003.2004, a ks. R. Patro na temat Dni Młodych w diecezji.

Rok 2004: Kurs duszpasterski w 2004 r. odbywał się w dniach 30 i 31 sierpnia w Paradyżu.

Po nabożeństwie eucharystycznym konferencję ascetyczną wygłosił bp P. Socha na temat: Kapłan w służbie Ewangelii nadziei.

Wykłady naukowe wygłosili: ks. prof. dr hab. B. Nadolski TChr. W trosce o stawianie się Eucharystii dobrem kultury religijnej we wspólnocie parafialnej i ks. Mieczysław Puzewicz – Idea wolontariatu w służbie Ewangelii nadziei.

Po obiedzie bp Dajczak wygłosił wykład na temat: Parafialna i Ekonomiczna Rada Duszpasterska, jako posoborowe instytucje szczególnej odpowiedzialności za Kościół lokalny. Po wykładzie była praca w trzech grupach i sprawozdanie z prac. Komunikatami referentów Kurii Biskupiej zakończono spotkanie.

Rok 2005: Kurs duszpasterski w 2005 r. odbywał się w dniach 29 i 30 sierpnia w Paradyżu. Temat roku duszpasterskiego: Przywracajmy nadzieję ubogim.

Konferencję ascetyczną wygłosił bp P. Socha na temat: Kapłan przyjazny, czyli miłość pasterska kapłana.

Na część naukową złożyły się wykłady: o prof. dr hab. Andrzeja Potockiego OP – Diagnoza zmian religijności Polaków i ks. dra Antoniego Dunajskiego – Budowanie parafii jako wspólnoty wspólnot. Przed obiadem p. B. Bielinis-Kopeć podała komunikaty Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Po obiedzie były spotkania w trzech grupach, prezentacja programu duszpasterskiego na rok 2005/6 i komunikaty duszpasterskie referentów Kurii biskupiej.

Rok 2006: Kurs duszpasterski w 2006 r. odbywał się w dniach 28 i 29 sierpnia w Paradyżu.

Po nabożeństwie eucharystycznym konferencję ascetyczną na temat: Drogi odnowy życia i posługi duszpasterskiej prezbiterów. Konieczność stałej formacji duchownych, wygłosił b P. Socha.

W ramach wykładów naukowych ks. dr hab. Józef Stała mówił na temat: Konieczność parafialnej katechezy przedmałżeńskiej, natomiast na temat nowych form katechezy parafialnej mówili: bp E. Dajczak, ks. dr Grzegorz Cyran i ks. dr D. Orłowski. Formację małżeńską przez grupy prezentowali przedstawiciele grup Kościoła Domowego, neokatechumentu, odnowy w Duchu Świętym i Stowarzyszenia Rodzin Katolickich.

Po obiedzie ks. dyr. Caritasu M. Kidoń referował realizację programu duszpasterskiego pod hasłem: Przywracajmy nadzieję ubogim z r. 2005/6.

Omawiano także program duszpasterski na 2006/7 rok, program pielgrzymek dekanalnych do Rokitna z okazji przygotowania do 10-tej rocznicy wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej i inne zagadnienia bieżące z wydziałów duszpasterskich i administracyjnych Kurii Biskupiej.

Jak wynika z bardzo pobieżnej relacji, w ciągu 14 lat wielu prelegentów omawiało bogatą tematykę, zarówno z dziedziny formacji duchowej kapłanów, jak i teologiczno-duszpasterskiej. Tego rodzaju przegląd można odnieść do innych stałych struktur formacji kapłanów w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, jak konferencje rejonowe, konferencje dekanalne itp.

2.2 Inne tradycyjne rodzaje formacji stałej praktykowane w diecezji

Zgodnie z *Zarządzeniem w sprawie formacji ciągłej kapłanów w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* praktykowane były i są następujące rodzaje formacji kapłanów:

2.2.1 Konferencje rejonowe

Od wielu lat były w praktyce diecezjalnej dwie konferencje rejonowe, tzw. zima – na przełomie stycznia i lutego i wiosenna – tydzień po Świątach Wielkanocnych. Odbwały się one w dwóch ośrodkach: w Gorzowie w jedną sobotę, a Zielonej Górze w drugą sobotę. Od 2002 r. konferencja rejonowa po Wielkanocy zamieniona została na konferencję księży proboszczów. Bowiem coraz częściej pojawiają się problemy, które trzeba omawiać wyłącznie z księżmi proboszczami. Dotyczą one spraw kierowania parafią w bardziej złożonych niż dawniej strukturach administracyjnych. W roku duszpasterskim 2006/7 wprowadzone zostały nawet dwa spotkania z księżmi proboszczami: jedno w grudniu, a drugie – jak dotychczas, tydzień po Wielkanocy.

Dla przykładu warto przedstawić przynajmniej jeden program konferencji rejonowej i program konferencji księży proboszczów.

Na program konferencji rejonowej 4 marca 2006 r. w Zielonej Górze złożyły się następujące punkty programu: Nabożeństwo eucharystyczne, prowadzone przez ks. prob. A. Ignatowicza, konferencja ascetyczna na temat: *Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, Mnieście uczynili* (Mt 25,40), wygłoszona przez ks. wicedyrektora Caritasu A. Kołodziejczyka. W ramach wykładów poruszono następujące tematy: dr Mariusz Kwiatkowski – prodziekan Wydz. Pedagogicznego Uniwersytetu Zielonogórskiego – Młodzi wyzwaniem dla Kościoła w Polsce, ks. Robert Patro – Diecezjalna mapa troski duszpasterskiej o młodych. Na temat: Drogi i bezdroża troski o młodych mówili w panelu: bp E. Dajczak, dr M. Kwiatkowski, dr J. Kurzępa, ks. A. Kołodziejczyk i ks. R. Patro.

Komunikaty i wolne głosy stanowiły ostatni punkt programu konferencji.

W dniu 6 kwietnia 2002 r. odbyła się pierwsza konferencja księży proboszczów w Zielonej Górze przy parafii p.w. Ducha Świętego. Ks. kanclerz dr P. Kubiak mówił na temat: Obowiązki i prawa księży proboszczów w świetle KPK i prawa diecezjalnego, ks. kan. Z. Stanek omawiał zagadnienie: Organizacja pracy duszpasterskiej w parafii za-

daniem księdza proboszcza, bp A. Dyczkowski podał informacje z Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu w Warszawie i z diecezji, a ks. dr J. Romaniuk omawiał problemy gospodarcze i administracyjne.

Warto podać także program ostatniego spotkania księży proboszczów.

Na program konferencji księży proboszczów w dniu 9 grudnia 2006 r. w Zielonej Górze złożyły się: Liturgia Godzin i zagadnienie administracyjno ekonomiczne prezentowane przez ks. ekonomę W. Jurka oraz ks. prof. dra T. Stanisławskiego. Poruszono zagadnienia: zarządzania dobrami doczesnymi przez proboszcza w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego, obowiązki proboszcza wobec Urzędu Skarbowego, ZUS-u i innych instytucji, pozyskiwanie środków na remonty zabytkowych obiektów sakralnych, ubezpieczenia na rok 2007, dochodzenie roszczeń odszkodowawczych i obowiązujące przepisy ekonomiczne w diecezji na rok 2007.

Po przerwie omawiane były problemy duszpasterskie, a mianowicie: Organizację katechezy w diecezji przedstawił ks. W. Lechów, a nowy program przygotowania do bierzmowania łącznie z przygotowaniem do małżeństwa omawiali bp E. Dajczak, ks. G. Cyran i ks. D. Orłowski. Studium formacyjne dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. przedstawił ks. prof. dr Z. Kobus.

2.2.2 Konferencje dekanalne

Każdego roku duszpasterskiego są w diecezji trzy konferencje dekanalne. Jedna w jesieni, druga przed okresem Wielkiego Postu a trzecia po Wielkanocy, nazywana także Konwentem Wielkanocnym. Na program konferencji dekanalnej składają się trzy części: konferencja ascetyczna, wykład naukowy na tematy teologiczne lub duszpasterskie z dyskusją i sprawy bieżące w dekanacie prezentowane przez ks. dziekana i referentów dekanalnych.

Dla przykładu będą przedłożone programy konferencji dekanalnych na rok duszpasterski 2003/2004.

Konferencja dekanalna – *październik-listopad 2003* była z udziałem księży, katechetów świeckich z całego dekanatu.

Na program konferencji dekanalnej jesiennej złożyły się:

1. Konferencja ascetyczna: *Dekalog w Piśmie św. i Tradycji Kościoła* z zaznaczeniem, że materiał do konferencji należy zaczerpnąć z Katechizmu Kościoła Katolickiego nn. 2052-2082.

2. Wykład naukowy: *Realizacja programu duszpasterskiego na rok 2003/4 w wymiarze dekanatu, zwłaszcza w organizowaniu formacji duchowej kapłanów, katechezy, rekolekcji wielkopostnych dla dzieci i młodzieży, caritas, formacji ministrantów, dekanalnego kursu lektorskiego, organizowania spowiedzi adwentowej, wielkopostnej, odpustowej, kursów przedmażeńskich, pielgrzymek* (w oparciu o „diecezjalny program duszpasterski” przygotowują materiał do dyskusji: dziekan, wicedziekan i dekanalny ojciec duchowny - po 10 minut).

3.: *Debata katechetyczna na podstawie załączonego dla ks. dziekana artykułu ks. Pawła Bortkiewicza TChr.* Prezentację treści artykułu przygotowuje kapłan wyznaczony przez Ks. Dziekana. Wnioski z dyskusji należy przesłać w sprawozdaniu.

W ramach omawiania problematyki katechetycznej, polecono, wspólnie z siostrami zakonnymi i katechetami świeckimi, omówić dobór i formację animatorów do prowadzenia katechizacji parafialnej.

4. Sesja dla samych Prezbiterów. Należy omówić bieżące problemy duszpasterskie i administracyjne dekanatu i poszczególnych parafii oraz ustalić terminy spotkań kapłańskich z okazji odpustów i imienin na okres Adwentu, Bożego Narodzenia i okres zwykły do Środy Popielcowej.

Konferencja dekanalna *zimowa w lutym lub marcu 2004 r.* miała następujący program:

1. Konferencja ascetyczna: *Naśladowanie Chrystusa jako odpowiedź człowieka na powołanie do świętości.*

Materiał do wykorzystania: A. Dróżdż – *Zasady i konsekwencje naśladowania Chrystusa* [w:] Program duszpasterski na rok 2003/2004, s.143-168.

2. Wykład naukowy: *Parafialna rada duszpasterska i ekonomiczna jako posoborowa – szczególnie owocna szkoła odpowiedzialności świeckich za Kościół lokalny.*

Materiał do wykorzystania: Kongregacja ds. Duchowieństwa, List okólny „Omnes christifideles” o radach duszpasterskich z 25.01.1973 r. [w:] GWK (1974)236-242.

Problemy do omówienia:

1. Przew. Księża omówią i rozpracują szczegółowo organizację rekolekcji wielkopostnych dla dzieci i młodzieży w dekanacie, a szczególnie w miastach. Parafie miejskie winny zorganizować kilka narad duszpasterskich z udziałem świeckich animatorów grup, zespołów i stowarzyszeń, a także przedstawiciele pedagogów.

W miastach, w których są parafie należące do kilku dekanatów, należy zorganizować spotkanie duszpasterzy wszystkich parafii, które na swoim terenie mają szkoły średnie. Chodzi o koordynację działań duszpasterskich związanych z rekolekcjami wielkopostnymi.

Przypominamy Przew. Księżom o konieczności rozpoczynania w VIII klasach - w ramach rekolekcji szkolnych - przygotowania do sakramentu bierzmowania.

2. Ponadto, Przew. Ks. Dziekan omówi z Przew. Kapłanami problemy:

a. Współpraca dekanalna w spowiedzi wielkopostnej oraz sprawy administracyjne i finansowe.

b. Możliwość programowania Liturgii Wielkiej Soboty w formie wigilii Pachalnej, od g. 22.00 – z ewentualną możliwością pozostawienia rezurekcji dla wiernych, którzy pragną przybyć na Mszę św. wcześniej rano.

c. Udział młodzieży maturalnej z parafii, dekanatu w pielgrzymce na Jasną Górę w dniach 17 i 18 kwietnia br. i kapłani wydelegowani z dekanatu czy parafii do ich obsługi.

d. Udział ministrantów i ich Duszpasterzy w diecezjalnej pielgrzymce ministrantów do Paradyża w dniu 8 maja br.

3. Należy dokonać koordynacji udziału parafii z dekanatu:

a. w rekolekcjach Poradnictwa Rodzinnego w Rokitnie w dniach 05-07 marca br.

b. w rekolekcjach dla małżonków w Głogowie w dniach 05-07 marca br. (por. Pismo Okólne 1.04)

c. W parafialnych obchodach Dnia Świętości Życia – 25 marca br. (Duchowa Adopcja).

d. w rekolekcjach Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Rokitnie w dniach 23-25

kwietnia br.

- e. w Pielgrzymce Rodzin do Rokitna w dniu 25 kwietnia br.
- f. w konkursie biblijnym ministrantów (por. Biul. Duszp. 8/03)
- g. w Piłkarskiej Lidze Ministrantów i Lektorów.

Wreszcie konferencja dekanalna wiosenna, nazywana *Konwentem Wielkanocnym* miała w 2004 r. następujący przebieg:

- 1. Konferencja ascetyczna: *Ewangelia nadziei dla nowej Europy*

Materiał do konferencji znajduje się w Adhortacji apostołskiej Jana Pawła II „*Ecclesia in Europa*” rozdział VI.

- 2. Wykład naukowy: *Głosić Ewangelię nadziei*

Materiał do konferencji znajduje się w Adhortacji apostołskiej Jana Pawła II „*Ecclesia in Europa*” rozdział III.

Problemy do omówienia:

1. Parafialne rady ekonomiczne w świetle wykładu ks. prof. Tadeusza Stanisławskiego, jaki wygłosił w Paradyżu w dniu 17 kwietnia br. w ramach spotkania księży proboszczów.

- 2. Ponadto, Przew. Ks. Dziekan omówi z Kapłanami problemy:

a. Udział ministrantów i ich Duszpasterzy w diecezjalnej pielgrzymce ministrantów do Paradyża w dniu 8 maja br.

b. Modlitwa w intencji kandydatów do diakonatu, którzy otrzymają święcenia w dniu 16 maja br. i kandydatów do kapłaństwa, którzy otrzymają święcenia kapłańskie w katedrze w Gorzowie Wlkp. w dniu 22 maja br.

- d. Bieżące problemy duszpasterskie i administracyjne dekanatu.

2.3. Konferencje księży dziekanów

Dziekani mają wielką odpowiedzialność, gdyż w imieniu biskupa diecezjalnego stoją na czele wikariatu rejonowego zwanego dekanatem. Do zadań dziekanów należą: *popierać i koordynować w ramach dekanatu wspólną działalność duszpasterską; czuwać nad tym, by duchowni jego kręgu prowadzili życie odpowiadające ich stanowi i troskliwie wypełniali swoje obowiązki; czuwać nad tym, by święte czynności były sprawowane zgodnie z przepisami liturgicznymi, by czystość i piękno kościoła i sprzętu liturgicznego, zwłaszcza w sprawowaniu i przechowywaniu Najświętszego Sakramentu, były starannie utrzymywane, żeby księgi parafialne były właściwie spisywane i należycie przechowywane, dobra kościelne prawidłowo administrowane, a budynek parafialny otoczony właściwą troską (KPK kan. 555, §11-3).*

W diecezji odbywają się przeważnie dwa razy w roku konferencje księży dziekanów.

Ostatnie spotkanie księży dziekanów 15 marca 2007 r. w programie uwzględniło następujące tematy: sprawozdanie z Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski – przedłożone przez bpa A. Dyczkowskiego, zagadnienie pielgrzymek dekanalnych do Rokitna w ramach przygotowania wiernych do 10 rocznicy wizyty Ojca Świętego w diecezji, przygotowanie bezpośrednie do rocznicy w dekanatach i w parafii, organizacja wyjazdów do Gorzowa Wlkp i program samych uroczystości w dniu 2 czerwca 2007 r. w Gorzowie Wlkp, przy parafii p.w. Pierwszych Polskich Męczenników. Omawiano też zagadnienie formacji duchowej kapłanów na podstawie przedłożonego przez

bpa P. Sochę zestawu problemów pozytywnych i negatywnych w postawach duchowieństwa w Polsce, a zwłaszcza w diecezji.

Ekonom diecezjalny omawiał też problemy finansowe diecezji, a sami dziekani poruszyli problem domu biskupiego w Gorzowie Wlkp., który ma być przeznaczony na rektorat Akademii, jaka ma powstać w Gorzowie Wlkp.

2.4. Rekolekcje kapłańskie

W diecezji od czasu biskupa W. Pluty obowiązuje każdego kapłana odprawienie rekolekcji kapłańskich każdego roku, organizowane są trzy serie rekolekcji kapłańskich. Niestety, udział w tych ćwiczeniach w diecezji jest słaby. Wielu kapłanów odprawia rekolekcje poza diecezją. Jednak pewna część kapłanów dyspensuje się od tego obowiązku.

2.5. Egzaminy wikariuszowskie i proboszczowskie

W diecezji zachowane zostały egzaminy wikariuszowskie i proboszczowskie, ale uległa zmianie ich struktura. Do 1995 r. obowiązywały księży wikariuszy egzaminy każdego roku przez pięć lat po święceniach kapłańskich. Wraz z wprowadzeniem nowego programu formacji stałej w diecezji dekretem z 15 sierpnia 1995 r., obowiązują egzaminy wikariuszowskie jeden raz, po zaliczeniu pięcioletniego okresu formacji ciągłej w ramach zajęć przewidzianych przez program ogólnodiecezjalny, a po następnych czterech latach formacji obowiązują egzaminy proboszczowskie w 10-tym roku kapłaństwa.

Od dwóch lat zmieniła się też forma egzaminowania. Każdy kapłan zdaje egzamin przed komisją złożoną z profesorów, których materiał przewidziany jest na egzamin i pod przewodnictwem biskupa.

3. Formacja kapłanów w ramach posoborowych struktur

Wśród nowych struktur formacji stałej bardzo dobrze przyjęły się w diecezji szczególnie Światowy Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów i wspólna modlitwa kapłańska z biskupem diecezjalnym w Wielki Czwartek.

3. 1. Światowy Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów

Listy Ojca Świętego Jana Pawła II skierowane do kapłanów zmierzały do odkrywania tajemnicy kapłaństwa, a szczególnie jego świętości. „List do kapłanów” z 1995 r., poświęcony roli kobiety w życiu kapłana i zadaniom kapłana wobec kobiety kończy się wezwaniem do świętości kapłańskiej wprost. A jednym ze środków uświęcenia kapłana ma być, ustanowiony przez Papieża „Światowy Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów. Jan Paweł II napisał w „Liście”: *Wielki Czwartek, prowadząc nas do początków naszego kapłaństwa, przypomina nam również o obowiązku dążenia do świętości, byśmy byli «sługami świętości» wobec ludzi powierzonych naszej duszpasterskiej trosce. W tym świetle wydaje się godna uwagi propozycja wysunięta przez Kongregację ds. Duchowieństwa, by w każdej diecezji obchodzić «Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów» z okazji uroczystości Najświętszego Serca Pana Jezusa lub w innym dniu, bardziej odpowiadającym lokalnym*

wymaganiom i zwyczajom duszpasterskim. Chętnie podejmuję tę propozycję, wyrażając życzenie, by tego rodzaju Dzień pomagał kapłanom upodabniać się coraz bardziej do Serca Dobrego Pasterza”³.

W ślad za wypowiedzią Ojca Świętego poszła Kongregacja ds. Duchowieństwa, która w odrębnym liście wskazała czas i sposób obchodzenia tegoż dnia. W liście Kongregacji czytamy:

(...)Ustanowiony został Światowy Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów, który rok rocznie celebrowany będzie we wszystkich diecezjach świata w Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa, albo też w innym dniu godnym tej celebracji, wybranym przez miejscowych Biskupów diecezjalnych, którzy w wyborze daty kierować się będą chwalebnyymi tradycjami lokalnymi.

Uświęcenie kapłanów jest wymaganiem dzisiejszych czasów nie tylko ze strony kapłanów lecz również wiernych, którzy szukają w nich „świadomie czy nieświadomie, człowieka Bożego, doradcy, pośrednika pokoju, wiernego i roztropnego przyjaciela, pewnego przewodnika, któremu mogliby powierzyć się w najtrudniejszych chwilach życia, by znaleźć umocnienie i pewność”.

*Inicjatywa tego rodzaju angażuje naturalnie każdego Biskupa, którego sercu drogą jest świętość swoich kapłanów. Stąd też Kongregacja ds. Duchowieństwa zwraca się z gorącym apelem do Waszej Eminencji (Ekscelencji), aby z właściwym zaangażowaniem rozpoczął i roztropnie realizował w swojej Diecezji ów Dzień, którego treścią byłoby kontynuowanie, pogłębianie i życie bogactwem duchowym Wielkiego Czwartku, który będzie bezpośrednim odniesieniem do tejże celebracji*⁴.

Ów Dzień ma na celu ożywienie świadomości ministerialnej kapłanów o konieczności zmierzania do świętości zakorzenionej w tożsamości i misji kapłańskiej, a także zwrócenie szczególnej uwagi całej wspólnoty diecezjalnej na bogactwo oraz konieczność wspierania stanu kapłańskiego w świętości i jego misji modlitwą i wyrzeczeniami⁵.

Podwójny cel Dnia, nakreślony przez Kongregację ds. Duchowieństwa sprawia, że udział biorą w celebracji nie tylko kapłani, ale cała wspólnota diecezjalna. Dzień ten powinien stać się okazją do umocnienia braterskiej więzi między kapłanami, a także między duchowieństwem i wiernymi świeckimi w ich wzajemnej współzależności na drodze uświęcania. Tylko świętość rodzi świętość. Jesteśmy jednym ciałem. Dlatego zdrowie jednego członka jest błogosławieństwem dla pozostałych. Świętość jest powołaniem, do którego wezwani zostali wszyscy uczniowie Pana. Szczególnie jednak wezwani do niej zostali ci, których Chrystus Pan wybrał i powołał do przewodzenia na drodze uświęcenia braciom. W przeciwnym razie dojdzie do tego, że ślepy będzie prowadził ślepego, a konsekwencje tego wszyscy dobrze znamy.

Organizacja Dnia Modlitw winna uwzględniać dwie części: przedpołudniowa, kiedy w określonym miejscu /sanktuarium lub inny kościół mający znaczenie symbolu jedności/gromadzi się razem z Biskupem diecezjalnym całe prezbiterium diecezjalne oraz zakonne. Część popołudniowa, gdy w parafiach z udziałem duchowieństwa miejscowego, wspólnot

³ Por. *List Ojca Świętego Jana Pawła II do Kapłanów na Wielki Czwartek, 1995 r.*

⁴ Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów, nr 39.

⁵ Wyjątki z *Listu Kongregacji ds. Duchowieństwa adresowanego do Kardynałów i Biskupów diecezjalnych całego świata z dnia 7 kwietnia 1995 r., Prot. 95001033 del 7/4/95.*

zakonnych męskich i żeńskich, różnych stowarzyszeń i ruchów oraz możliwie licznie zgromadzonych wiernych wszyscy modlą się o świętość kapłanów.

Układ programowy czasu przedpołudniowego powinien obejmować: spotkanie duchowieństwa z biskupem diecezjalnym (powitanie i słowo wprowadzające Pasterza Diecezji. Można je zakończyć modlitwą Liturgii Godzin), rozmyślanie oparte o tematykę "Listu Ojca Świętego do Kapłanów" na dany rok, rozważanie urywku "Dyrektorium o posłudze i życiu Kapłanów". Należy rozplanować tak, aby była ciągłość tematyki a nie przypadkowość.

Centrum spotkania winna być koncelebra Mszy św. prezbiterium diecezji ze swoim Biskupem. Czytania należy zaczerpnąć z Uroczystości Najśw. Serca Pana Jezusa. Jeśli Dzień Modlitw organizowany jest w innym dniu, czytania mogą być wzięte ze Mszy św. wotywniej o Jezusie Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie. Intencje modlitwy wiernych powinny oddawać treści Adhortacji Apostolskiej *Pastores dabo vobis* i *Dyrektorium o posłudze i życiu Kapłanów*. Na koniec przewidziany jest posiłek w formie braterskiej agapy.

Układ programowy czasu popołudniowego obejmuje: odprawienie w katedrze, w parafiach i sanktuariach diecezji *Godziny Świętej* przed wystawionym Najświętszym Sakramentem. Razem z wiernymi należy omodlić temat "Dnia" rozważany z kapłanami w porze przedpołudniowej. Nabożeństwo należy zakończyć błogosławieństwem Najświętszym Sakramentem. Biskup diecezjalny winien odprawić w katedrze Mszę św. koncelebrowaną z udziałem seminarzystów, służby liturgicznej ołtarza i wiernych. W świętowanie "Dnia" winny włączyć się również osoby konsekrowane, a szczególnie licznie winny być reprezentowane: stowarzyszenia, ruchy, bractwa i inne wspólnoty katolickie.

W diecezji zielonogórsko-gorzowskiej obchodzony jest Światowy Dzień Modlitw o Uświęcenie Kapłanów w sobotę przed lub po rocznicy wyboru Jana Pawła II na następcę św. Piotra. Z zasady kapłani spotykają się na modlitwę w sanktuarium Matki Bożej Cierpliwie Słuchającej w Rokitnie. Ze względu na kolizje z przybywającymi do santuarium w Rokitnie pielgrzymami, świętowanie Dnia Modlitw o świętość Kapłanów przeniesione zostało do seminarium duchownego w Paradyżu.

Dla przykładu warto omówić program jednego Dnia Modlitw. Ostatni Dzień Modlitw o Świętość przeżywali kapłani w Paradyżu 21.10.2006 r. Program spotkania obejmował: modlitwę różańcową w intencji Ojca Świętego Benedykta XVI i o beatyfikację Jana Pawła II, konferencja ascetyczna na temat: Wymowne znaki święceń prezbiteratu w interpretacji Benedykta XVI, wygłoszona przez o. duch. P. Rutkowskiego, wystawienie Najświętszego Sakramentu, adoracja Najświętszego Sakramentu w ciszy i okazja do Spowiedzi św., przerwa na posiłek, Liturgia godzin /*tertia*/ i wykład: *Myśli przewodnie pielgrzymki Jana Pawła II do diecezji zielonogórsko-gorzowskiej* (10 rocznica wizyty) wygłoszony przez bp. P. Sochę oraz Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem bpa Adama Dyczkowskiego z homilią. W podobny sposób Dzień Modlitw odprawiają kapłani w diecezji od 1995 r.

3.2. Modlitwy w Wielki Czwartek w katedrze pod przewodnictwem biskupa

W odnowionych obrzędach liturgii Mszy św. Krzyżma w Wielki Czwartek przewi-

dziana jest liturgia słowa mesjańskiego posłannictwa Jezusa Chrystusa i udziale w nim tych, których powołał, uświęcił i posłał jako Apostołów i ich następców. Dlatego Kościół święty akcentuje w tej liturgii posługę i świętość sług Chrystusa. W tym też duchu, po homilii wygłoszonej przez biskupa, następuje odnowienie przyrzeczeń kapłańskich.

Do udziału w liturgii Mszy św. Krzyżma biskup diecezjalny zaprasza wszystkich kapłanów diecezjalnych i zakonnych oraz alumnów, a zwłaszcza jubilatów, którzy świętują w danym roku jubileusz 50-lecia lub 25-lecia święceń kapłańskich.

Znamienne, że kapłani coraz liczniej uczestniczą w tej liturgii i staje się ona głębokim przeżyciem, pomagającym uświadomić sobie wielkość daru i niezgłębianą tajemnicę mocy Bożej, jaką obdarowany jest każdy, który otrzymał święcenia przez włożenie rąk biskupa.

PODSUMOWANIE

Temat stałej formacji kapłanów w diecezji w przeciągu 14 lat posługi biskupiej bpa Adama Dyczkowskiego, to ogrom materiału, który wystarczyłby na obszerną pracę naukową. Przykładowo omówiono tylko tematykę kursów duszpasterskich za całe czternaście lat, wyliczając jedynie tematy i prelegentów. Gdyby uwzględnić, przynajmniej pobieżnie, treść dostępnych wykładów i konferencji czy komunikatów, to temat rozrósłby się niewspółmiernie.

W obliczu wielkiej pracy biskupa diecezjalnego Adama Dyczkowskiego, prac ustanowionej przez niego Diecezjalnej Komisji ds. Stałej Formacji Kapłanów, diecezjalnych ojców duchownych działających w tych latach: ks. inf. H. Guzowskiego, ks. kan. Z. Stanka i ks. prob. lic. Jerzego Kordiaka, ojców duchownych dekanalnych i ojców duchownych seminaryjnych, biskupów pomocniczych E. Dajczaka i P. Sochy, a także wielu kapłanów, zaangażowanych w formację konfratrów, to z radością można zawołać: *Soli Deo gloria* – samemu Bogu niech będzie chwała za wszystko, co Jego mocą dokonuje się w sercach naszych Drogich Braci Kapłanów.

Próba prześledzenia działań formacyjnych wobec braci kapłanów zmusza do refleksji i jeszcze większego zaangażowania w to Boże dzieło ze strony biskupów i kapłanów, którzy współpracują w nim. Czasy zmasowanej laicyzacji i ateizacji, a zwłaszcza mentalności „jakby Boga nie było”, nie pozostają bez wpływu na duchowość i życie prezbiterów. Stąd i wyzwania są coraz poważniejsze i potrzeba wielkiej i nieustannej modlitwy o moc Bożą do stawienia oporu wyzwaniom, jakie niesie współczesność.

ZUSAMMENFASSUNG

Im folgenden Beitrag wurde die Fortbildung der Priester im Bistum Gorzów-Zielona Góra dargestellt und analysiert. Autor zeigt wichtige Schwerpunkte und verantwortliche Personen dieser Fortbildung auf. Die Grundlage der Sorge der Kirche um die Priesterfortbildung sind die Dokumente des Lehramtes der Kirche seit dem Vaticanum II. Jede Partikularkirche kann aufgrund allgemeinen Richtlinien eigene Modelle dieser Fortbildung entwickeln. Viele wichtige Impulse dazu gab Bischof Adam Dyczkowski, der fast 15 Jahre das genannte Bistum geleitet hat.